

Innst. S. nr. 3

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

St.meld. nr. 50 (2002-2003)

Innstilling fra utenrikskomiteen om nordisk samarbeid

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Regjeringen legger med dette frem meldingen om nordisk samarbeid for 2002-2003. Meldingen er utarbeidet i samarbeid med Statsministerens kontor og alle departementene.

Kapittel 1 er en generell innledning til stortingsmeldingen. Kapittel 2 gir en oversikt over Regjeringens arbeid med nordiske grensehindre i perioden. Kapittel 3 gir på anmodning av Stortinget en tilbakemelding om Regjeringens oppfølging av en del av rekommandasjonene fra Nordisk Råd. Kapittel 4 omtaler nærområdene, og her er det også omtale av Arktisk Råd, Barentsrådet, Østersjørådet og nærområdene i vest. Kapittel 5 gir en oversikt over de viktigste tverrsektorielle saksområdene. Kapittel 6 omtaler det formelle sektorsamarbeidet i ministerrådet og det uformelle regjeringssamarbeidet.

Innledning

I kjølvannet av den såkalte *Vismannsrapporten*, det finske formannskap i 2001 og *Norrback-rapporten* har det nordiske samarbeidet de siste år fokusert på nedbygging av grensehindre. Dette har utvilsomt tilført det nordiske samarbeidet ny dynamikk og bidratt til å styrke samarbeidets relevans og troverdighet blant Nordens innbyggere.

De nordiske land har også vært engasjert i en bredt anlagt diskusjon om det nordiske samarbeidets internasjonale aktiviteter i de baltiske land og overfor EU/Europa. Det gjeldende *Nærområdeprogrammet* vektlegger nå et mer regulært og politisk myndighetssamarbeid med de baltiske land, og en opptrapping av aktivitetene i Nordvest-Russland.

Ministerrådet har utarbeidet innspill til EUs nye handlingsplan for *Den nordlige dimensjon*. Ministerrådet er også kommet til enighet om økt nordisk samråd om EU-spørsmål i forkant av EUs rådsmøter. Man søker å styrke samarbeidet med de øvrige nordlige regionale råd, Barentsrådet, Østersjørådet og Arktisk Råd. Ministerrådet ønsker gjennom disse internasjonale aktiviteter å bevare det nordiske samarbeidets relevans og nordiske nytte.

Det er mange eksempler på godt, aktuelt nordisk samarbeid, slik som etableringen av fellesnordiske spissforskningsentra, nordisk strategi for bærekraftig utvikling, utviklingsplan med en felles overordnet målsetting for mobilitets- og støtteprogrammer innen utdanningsområdet, og nordisk kjønns- og likestillingsarbeid.

Grensehindre mellom de nordiske land

Ambassadør Ole Norrbacks rapport fra 2002 identifiserte betydelige hindringer for mange former for bevegelse av mennesker og menneskelig aktivitet mellom de nordiske land. Det norske formannskapet i 2002 tilla behandlingen av *Norrback-rapporten* stor vekt, og årets svenske formannskap har gjort nordisk integrasjon til sin hovedsak.

Grensehindringene oppfattes av nordiske borgere som unødig byråkrati, og de sees som tegn på hvordan det nordiske samarbeidet ikke holder tritt med den moderne, globaliserte hverdag. Regjeringen viser til betydningen av å gjøre fremskritt i arbeidet mot grensehindre, et arbeid som kan ivareta det nordiske samarbeidets relevans og troverdighet overfor våre innbyggere.

Informasjon er trolig den viktigste enkeltfaktor for å lette grenseoverskridende virksomhet. Ministerrådets fremste redskap i den forbindelse er *Hallo Norden* som ved sine fem nasjonale kontor - og en sentral koordineringsenhet ved sekretariatet i København - har til oppgave å vise de nordiske innbyggerne veien til riktig

kilde for informasjon om den aktivitet de skal gjennomføre. De første erfaringer viser et stort potensial.

Den tidligere danske statsminister Poul Schlüter ble oppnevnt av det svenske formannskap som særskilt representant for nedbygging av nordiske grensehinderinger. *Schlüter-prosessen* har utvilsomt lyktes med å få stor politisk oppmerksomhet rundt grensehinderproblematikken. Det skal etableres en ordning som forener nødvendig institusjonalisering av grensehinderarbeidet med fortsatt høy dynamikk, når Schlüters oppdrag avsluttes ved årets utgang. Schlüter rapporterer om sitt arbeid under Nordisk Råds sesjon i Stortinget 27.-29. oktober 2003, og spørsmålet vil der bli gjort til gjenstand for debatt i hele sin bredde. Island har signalisert at dets formannskap 2004 vil videreføre vektleggingen på grensehinderarbeidet.

Regjeringen har vedtatt at oppfølgingen av *Norrback-rapporten* skal prioriteres. Ved fremleggelse av nye lovforslag for Stortinget, skal det søkes henvisning til øvrige nordiske lands lovgivning på området, samt til eventuelle konsekvenser av lovforslagene for forholdet til de øvrige nordiske land. Schlüters arbeid i sin alminnelighet, samt Regjeringens nevnte vedtak, er fulgt opp overfor hele det norske regjeringsapparatet for å sørge for den nødvendige forankring og gjennomføring.

Oppfølging av Nordisk Råds rekommandasjoner

Det foreligger et betydelig antall rekommandasjoner, og Ministerrådet har overfor Rådet gitt uttrykk for at dagens rekommandasjonsmengde kan bidra til å gjøre Nordisk Råds prioriteringer mindre tydelige.

Den norske delegasjonen til Nordisk Råd har bedt om tilbakemelding på hva Regjeringen har gjort for å oppfylle visse rekommandasjoner. Det blir i stortingsmeldingen gitt svar på dette. Det understrekes at alle nordiske land står bak de fellesnordiske meddelelser som er oversendt Nordisk Råd.

Følgende rekommandasjoner er besvart i denne stortingsmeldingen:

- Rekommandasjon 7/2002: Bekjempelse av rasisme og fremmedfiendtlighet og fremme av integrasjon innenfor arbeidsmarkeds- og utdannelsesområdet.
- Rekommandasjon 19/2002: Menneskehandel.
- Rekommandasjon 20/2002: Oppholdstillatelse for ofre for "trafficking".
- Rekommandasjon 24/2002: Telemedisin mellom de nordiske land.
- Rekommandasjon 27/2002: Nordisk kulturpolitikk og kulturstatistikk.
- Rekommandasjon 34/2002: Kjennskap til nordisk språkfelleskap.
- Rekommandasjon 35/2002: Elektroniske fagbøker for synshemmede.
- Rekommandasjon 37/2002: Utdannelse for unge i Norden.
- Rekommandasjon 38/2002: Nordisk tentamensgyldighet for høyere utdanning.

Nærområdene

Nordisk Ministerråds nærområdesamarbeid omfatter de baltiske land og Nordvest-Russland, inklusive Kaliningrad. I Baltikum har utviklingen gått raskt, og Ministerrådets aktiviteter fremstår stadig mer som et regulært myndighetssamarbeid. Også utviklingen i Nordvest-Russland er positiv i forhold til Ministerrådets arbeid. Ministerrådet vil fortsette arbeidet for en endelig russisk godkjenning av et nordisk informasjonskontor i Kaliningrad.

Ministerrådet legger nå opp til tettere dialog og samarbeid med tre særlig viktige regionale organisasjoner: *Barentsrådet*, *Østersjørådet* og *Arktisk Råd*.

Arktisk Råd

Arktisk Råd ble opprettet i 1996 og er eneste regionale samarbeidsorgan som omfatter alle de åtte arktiske land, de fem nordiske, USA, Canada og Russland.

Regjeringen mener det er i norsk interesse å utdype og videreutvikle samarbeidet i Arktisk Råd for at det skal bli et substansielt og politisk relevant organ for samarbeid i hele polområdet. En viktig dimensjon ved samarbeidet i Arktisk råd er urbefolkningenes status som permanente deltakere. Deres deltakelse bidrar til en mer helhetlig forståelse av kompleksiteten i miljøproblemene og av samfunn i nord. Norge har engasjert seg i Arktisk Råds omfattende utredning om konsekvenser av klimaendringer for naturmiljøet i Arktis, og handlingsplanen for å fjerne forurensning av Arktis. Til ministermøtet i 2004 vil man legge frem vitenskapelig dokumentasjon og forslag om tiltak.

Et viktig mål er å bistå Russland slik at landet skal kunne slutte seg til og gjennomføre internasjonale miljøavtaler av betydning for forurensning i Nordområdene.

Regjeringen mener at det er behov for et nærmere samarbeid mellom Arktisk Råd og andre regionale samarbeidsfora som Barentsrådet og Nordisk Ministerråd. Ikke minst er dette viktig av koordineringssyn. Fra norsk side er det viktig at det arktiske samarbeidet får en sentral plass i arbeidet med EUs nordlige dimensjon (ND), og at Arktisk Råd kan bidra med å gi innhold til det arktiske vindu i ND.

Arktisk Råd legger stadig større vekt på å koordinere sine synspunkter i internasjonale fora som behandler spørsmål som er viktige for arktiske forhold. Gjennom deltagelse i Arktisk Råd har vi mulighet til å påvirke utviklingen i våre nordlige nærområder.

Barentsrådet

Barentssamarbeidet ble opprettet på norsk initiativ i 1993, og tiårsjubileet ble markert i Kirkenes i januar 2003 med deltagelse av de nordiske lands og Russlands statsministere. Det er blitt et omfattende samarbeidssystem. Styrken ligger i det nære regionale samarbeidet som er etablert og folk-til-folk-kontaktene på tvers av de tidligere skillelinjene i regionen. Samarbeidet er forankret i to offisielle organer: Det euroarktiske barentsrådet og Barents regionråd.

Barentssamarbeidet har som mål å skape et nytt og stabiliserende samarbeidsmønster i forholdet mellom de nordiske land og Russland, og på den måten bidra til å styrke Russlands rolle i det alminnelige europeiske samarbeidet, samt å fremme bærekraftig utvikling i Barentsregionen i sin helhet.

Barentsrådets satsningsområder er økonomisk utvikling, handel, vitenskap og teknologi, reiseliv, miljø, infrastruktur, utdanning, kultur og urfolkens situasjon samt helse. Samarbeidet har vært meget vellykket på mange felt. Ikke minst er det skapt et aktivt lokalt engasjement. Fremtidige større prosjekter vil etter hvert kunne gjennomføres med støtte fra Den nordlige dimensjons Miljøpartnerskapsfond som er opprettet, med støtte blant annet fra de nordiske land og Europakommisjonen.

Norge overtar formannskapet i Barentsrådet høsten 2003.

Østersjørådet

Østersjørådet ble opprettet i 1992 og har 12 medlemmer: Norge, Sverige, Finland, Danmark, Island, Polen, Tyskland, Russland, Latvia, Litauen, Estland og Kommisjonen. Observatørland er Frankrike, Italia, Nederland, Slovenia, Storbritannia, Ukraina og USA.

Norges engasjement i Østersjørådet er en viktig del av norsk nærområdepolitikk. Norge har lagt vekt på samarbeidet i østersjøregionen som et sentralt forum for integrering av Russland og de baltiske stater i det vestlige, mellomfolkelige samarbeid. Regjeringen anser at Østersjørådet, Barentsrådet og Nordisk Ministerråd utfyller hverandre i en slik sammenheng.

Statsministrene i østersjøregionen har trukket opp en rekke politiske retningslinjer og tatt initiativ til praktisk samarbeid. Innsatsgrupper for bekjempelse av organisert kriminalitet og smittsomme sykdommer er opprettet. Utenriksministermøtet i Björneborg i Finland i juni 2003 drøftet bl.a. styrking av det sivile samfunn, menneskehandel og miljøspørsmål med særlig vekt på russisk oljetransport i Østersjøen. På energiministermøtet i Vilnius i november 2002 ble man enig om å gjøre østersjøregionen til et prøveområde for iverksettelse av mekanismene under Kyoto-protokollen.

EUs utvidelse vil sette den russiske regionen Kaliningrad i en vanskelig situasjon som en enklave i EU. Det er derfor viktig å få Kaliningrad med i grenseregionalt samarbeid og å koordinere innsatsen der med andre engasjerte internasjonale aktører.

En innsatsgruppe for bekjempelse av smittsomme sykdommer har - under norsk ledelse - utarbeidet en handlingsplan for bekjempelse av spredning av HIV/AIDS og tuberkulose, kamp mot økt antibiotikaresistens, styrket primærhelsetjeneste og forbedret overvåking av sykdomsspredning som innsatsområder. Det er etablert et IT-samarbeid, *The Child Centre*, som redskap for å bekjempe kommersiell, seksuell utnytting av barn og medvirke til å bedre situasjonen for utsatte barn og unge i østersjøregionen.

Regjeringen vil fortsatt arbeide for større koordinering mellom Østersjørådet, Nordisk Ministerråds nærområdeprogram og andre relevante organisasjoner.

Nærområdene i vest

Etter norsk initiativ ble det i første halvår 2003 nedsett en fellesnordisk arbeidsgruppe for å vurdere muligheter for styrket samarbeid i Vest-Norden. Arbeidsgruppens rapport viser til en rekke områder hvor fellesnordiske prioriteringer og vestnordiske forhold og særtrekk faller sammen. Rapporten anbefaler seks konkrete områder for samarbeid: havmiljø og ressurser, transport, Vestnordenfondet, Nordisk Atlantsamarbeid (NORA), Nordens Hus i området og nettverk og partnerskap mellom frivillige organisasjoner. Arbeidsgruppen anbefaler også å konkretisere det generelle samarbeidet med Vest-Nordens naboer.

Annet tverrsektorielt samarbeid

Statsministrenes samarbeid

Statsministrene har det overordnede ansvar for samarbeidet mellom de nordiske lands regjeringer. Neste nordiske statsministermøte finner sted i forbindelse med Nordisk Råds sesjon i Oslo 27.-29. oktober 2003. Statsministrene skal da også møte sine baltiske kolleger.

Statsministrene har løpende og i sine møter drøftet aktuelle EU/EØS-saker så som utvidelsen av EU og EØS, EUs nordlige dimensjon og nordisk EU-samarbeid. Statsministrene har også diskutert et utvidet politisk samarbeid, forholdet til Russland og USA og kampen mot terrorisme.

På statsministermøtet i juni 2003 ble det særlig diskutert hvordan det nordiske samarbeidet skal videreføres i forhold til EU og de baltiske land. Statsministrene er enige om at modellen for uformelle samråd mellom de nordiske EU-landenes statsministere før EU-toppmøter også bør tas i bruk av nordiske fagministere. Det ble vist spesielt til miljø, forbrukerspørsmål og likestilling siden det der foreligger en sterk nordisk profil. Andre eksisterende samrådsformer for EU-spørsmål som fagministrene selv har tatt initiativ til, videreføres. Statsministrene er dessuten enige om at de nordiske land skal vurdere hvordan det nordiske samarbeidet om oppfølging av EU-regelverk kan forbedres. Når det gjelder de baltiske land, er statsministrene enige om at det politiske samarbeidet bør styrkes. Dessuten ble finansministrene gitt i oppdrag å utrede mulighetene for å utvide medlemskretsen i Den nordiske investeringsbanken (NIB) med de baltiske land.

Den norske regjering legger vekt på samarbeidet mellom de nordiske statsministrene, og ser på statsministermøtene som sentrale i det nordiske samarbeidet.

Samarbeidsministrenes arbeid, budsjett og administrasjon

Sverige gjennomfører i 2003 et ambisiøst formannsprogramsprogram i det nordiske regjeringssamarbeidet, med vekt på nordisk integrasjon, spesielt med hensyn til grensehindre.

Nordisk Ministerråds budsjett for 2003 er vedtatt i dialog med Nordisk Råd med en reelt uforandret budsjetttramme i forhold til 2002. Budsjettet for 2004 vedtas under Rådets sesjon i Oslo 27.-29. oktober 2003.

Budsjettforslaget innebærer også denne gang en reelt uforandret ramme.

Samarbeidsministrene har ansvar for oppfølgingen av den nordiske strategien for bærekraftig utvikling. Samarbeidsministrene har ved flere anledninger diskutert Ministerrådets internasjonale samarbeid i nærområdene, Europa og Vest-Nordens nabolands kystområder. EUs arbeid med en ny handlingsplan for Den nordlige dimensjon er viktig, og samarbeidsministrene har i den forbindelse oversendt Ministerrådets prioriteringer og aktiviteter i nærområdene til Europakommisjonen.

Samarbeidsministrene har også vedtatt at det i løpet av 2004 skal gjennomføres en evaluering av nærområdeprogrammet og av Det nordiske utviklingsfondet (NDF). Videre har ministrene vedtatt at det i løpet av 2003 skal gjennomføres en fellesnordisk utredning vedrørende de fremtidige muligheter for å se de nordiske nabolands TV.

Europeiske spørsmål

Det nordiske samarbeidet er et viktig instrument i Regjeringens europapolitikk. Det er en prioritert oppgave å styrke de kontakter og den informasjonsutveksling som skjer gjennom det nordiske samarbeidet på et bredt spekter av saksområder i forhold til EU. Med svensk og finsk EU-medlemskap fra 1995 er det blitt lettere å få gjennomslag for nordiske verdier og holdninger i Europa. Dette gjelder for eksempel med hensyn til sosiale spørsmål, likestilling, krav til arbeidsmiljø, miljøvern og åpenhet og innsyn. Det er i felles, nordisk interesse å styrke denne utviklingen. De nordiske EU-land har en rekke felles interesser og synspunkter i debatten om Europas fremtid. Norge bidrar til dette samarbeidet innenfor en nordisk ramme. I lys av EU-utvidelsen og det stadig tettere og mer omfattende samarbeidet i EU, er det naturlig at europaspørsmål nå utgjør en stor del av den nordiske dagsordenen. EU-saker er et fast og viktig agendapunkt på nordiske statsminister-, utenriksminister- og andre møter.

Det såkalte *tidligvarsling-systemet* for konkrete EU/EØS-spørsmål er av stor betydning for Norge. Hensikten er å sikre at saker til behandling i EU og EØS av fellesnordisk betydning drøftes i en nordisk ramme på et tidlig tidspunkt. Regjeringen legger vekt på å videreføre denne ordningen.

Regjeringen mener det er av betydning at de nordiske land støtter tiltredelseslandene, og særlig de baltiske land, også etter deres inntreden i EU. EU-utvidelsen vil rendyrke EUs nordlige dimensjon som et instrument for samarbeid mellom EU og Russland der Norge og Island blir eneste ytterligere partnerland. De nordiske land har også støttet utvidelsen av NATO som vil bringe ytterligere stabilitet og sikkerhet til Nordens nærområde.

Barn og ungdom

Barne- og ungdomspolitiske spørsmål var ett av de prioriterte områdene i det norske formannskapet i Nordisk Ministerråd i 2002. Det ble tatt initiativ til en rekke aktiviteter og prosjekter som ble gjennomført i

det norske formannskapet. I stortingsmeldingen om det nordiske samarbeidet i 2001-2002 er de enkelte aktivitetene omtalt (St.meld. nr. 5 (2002-2003)).

For å styrke det tverrsektorielle samarbeidet arrangerte Norge en konferanse i august 2002 for statsråder med ansvar for ulike saker som angår barn og ungdom. Det overordnede målet er å styrke det tverrsektorielle barne- og ungdomspolitiske samarbeidet i årene fremover. En viktig målsetting er å bidra til utviklingen av en nordisk identitet. Som en del av det norske formannskapsprogrammet ble det i september 2002 arrangert en nordisk flerkulturell mønstring i Oslo.

Frivillig sektor

Samarbeid for å trekke inn den frivillige sektor er en klar prioritet i samarbeidsministrenes beslutning om "Ny nordisk dagsorden - nye strategiske satsninger".

Ministerrådet har i 2002 utarbeidet en oversikt som inneholder opplysninger om hvilken type av organisasjoner som man faktisk samarbeider med i de enkelte sektorer, hvilken måte man samarbeider på og eksempler på resultater av dette samarbeidet. På nasjonalt nivå trekkes frivillige organisasjoner inn på enkelte sektorer, for eksempel miljøsektoren som utpeker seg ved å ha en lang tradisjon for samarbeid med frivillige organisasjoner.

I november 2002 ble det arrangert en konferanse om erfaringsopsamling og -spredning i den frivillige sektor, spesielt i forhold til integrasjonen av innvandrere og flykninger i Norden.

Sektorsamarbeidet

Kultur

Det norske formannskapet i 2002 la vekt på det brede politiske samarbeidet, med sikte på å styrke rammebetingelsene for kultursamarbeidet. En gjennomgang og analyse av det nordiske kultursamarbeidet er igangsatt som et første skritt i arbeidet med en ny handlingsplan for kultur.

Fra norsk side har man tatt til orde for at kulturdepartementene og de nasjonale kulturmyndighetene i sterkere grad bør bli referanserammer for utviklingen av kunst- og kultursamarbeidet. Det ble utdelt en nordisk filmpris i forbindelse med Nordisk Råds jubileumsseksjon 2002. Det ble i 2002 også avholdt en konferanse om kunstens rolle i byutviklingen.

Mediesamarbeidet

Prioriterte områder er nordisk allmennkringkasting, nabolands-TV, digitalisering og konvergens, multi/interaktive nye medier, digital innholdsproduksjon og opphavsrettsspørsmål i forhold til nye medier. Det vil bli arrangert en konferanse om "allmennkringkasting i den digitale tidsalder".

Nordisk kulturfond

Nordisk kulturfond ble opprettet i 1966 etter en særskilt avtale mellom de nordiske land. Fondet har en selvstendig rolle i den nordiske samarbeidsstrukturen og har som formål å støtte nordisk virksomhet innenfor

allmennkultur, kunst, utdanning og forskning. Det finansieres over Nordisk Ministerråds budsjett og har i 2003 en bevilgning på DKK 29,1 million.

Utdanning og forskning

Utdannings- og forskningsministrenes strategi for perioden 2000-2004 "*Norden som foregangsregion for utvikling av menneskelige ressurser*" utgjør fundamentet for samarbeidet om utdanning og forskning. Sektorens mobilitets- og støtteprogrammer vil fra og med 1. januar 2004 bli organisert i fem programmer: Nordplus junior, Nordplus, Nordplus voksen, Nordplus språk og Nordplus nabo. En utredning om å bygge ut Norden til en ledende region for forskning og innovasjon vil bli lagt frem under sesjonen 2003.

Miljø

Viktige innsatsområder for miljøsam arbeidet er havmiljø og kystkultur, biologisk mangfold og genetiske ressurser, matvaresikkerhet, bærekraftig byutvikling, samt forskningssamarbeid på klimaområdet.

Regjeringen viser til at Nordisk Råd har anbefalt at Ministerrådet prioriterer arbeidet med å stanse radioaktive utslipp fra Sellafeld og lignende anlegg. På bakgrunn av den russiske statsdumaens vedtak om å tillate import av brukt kjernebrensel, ba Rådet også om å tiltak for å stanse lekkasjer til miljøet fra brukt kjernebrensel prioriteres.

Samarbeid på ministernivå og samordning av nordisk oppreden i aktuelle internasjonale fora har etter Regjeringens vurdering stor betydning for arbeidet med å få redusert utslippene av radioaktive stoffer fra gjenvinningsanlegg i Nordens nærrområder.

Energi

Det nordiske energisamarbeidet konsentrerer seg om tre kjerneområder: Det åpne elektrisitetsmarkedet, klimapolitiske spørsmål og regionalt samarbeid i østersjøregionen og Nordens nærrområder.

Energidimensjonen ved klimapolitikken og tidlig oppfølging av Kyoto-protokollen er et viktig tema for Nordisk Ministerråd. De nordiske energi- og miljøvernministrene har støttet arbeidet med å etablere et forsøksområde ("*Testing Ground*") for de fleksible mekanismene i østersjøregionen som en tidlig oppfølging av Kyoto-protokollen. En rammeavtale forutsettes å være på plass i 2003. Samarbeidet i østersjøregionen er utvidet og forsterket i løpet av de siste ti årene.

Næring

Ambisjonen i det nordiske næringspolitiske samarbeidet er å bidra til en merkbar reduksjon av ulikhetene i de nasjonale regelverkene. Økt integrasjon med sikte på en utvikling av Norden som en sammenhengende konkurransekraftig region i globalt perspektiv er et bærende element i arbeidet. De nasjonale næringspolitiske strategiene vil være premissleverandører for en vellykket gjennomføring av programmet.

Regionalpolitikk

Regionalsamarbeidet har fått en sterkere europeisk dimensjon gjennom nordiske lands deltakelse i EUs grenseregionale program *Interreg*.

Det nordiske regionalpolitiske samarbeidet må finne sin plass i forhold til nasjonal regionalpolitisk innsats og EUs felles regionalpolitikk. Norge står overfor grunnleggende utfordringer som ikke kan løses gjennom det nordiske regionalpolitiske samarbeidet alene.

Utfordringen med å skape forståelse i EU for Nordens særlige regionalpolitiske utfordringer og andre aktuelle problemstillinger mellom Norden og EU er nå viktig i forbindelse med den forestående revisjon av EUs strukturfondspolitik og EUs utvidelse.

Fiskeri

Det nordiske samarbeidet i fiskerisektoren har en sterk miljødimensjon. Samarbeidet skal bidra til utvikling i politiske prosesser og gi resultater i skjæringsfeltet mellom miljø og fiskeri, regionalt og internasjonalt. Siktemålet er å øke integreringen av miljøhensyn i fiskerisektoren og å bidra til å sikre bærekraftig fiske, fangst og havbruk. Regjeringen omtaler også i meldingen motsetningene mellom de nordiske land i Den internasjonale hvalfangstkommissjonen. Hvalfangstspørsmål har tidvis vært drøftet på høyt politisk plan i nordiske sammenhenger uten at det har lyktes å komme nærmere en felles forståelse.

Jord- og skogbruk

På jord- og skogbrukssektoren blir de to overordnede norske prioriteringer om matvaretrygghet og bærekraftig utvikling videreført av det svenske formannskap i 2003. I 2002 har arbeidet med innsamling og dokumentasjon av plantegenetiske ressurser i Norden fortsatt.

Samferdsel

Norge tok i formannskapsperioden opp igjen et arbeid med å undersøke mulighetene for økt nordisk samarbeid om utdanning og lokomotivførere og flygeledere, og på ministermøtet i 2002 var det enighet om at de nordiske transportministrene skal ta nye initiativ for å harmonisere de nordiske utdanningene på disse feltene.

På bakgrunn av en betydelig økning i forekomsten av andre rusmidler enn alkohol i trafikken er det igangsatt et prosjekt med formål å avdekke andre rusmidlers rolle i veitrafikkulykker i Norden.

Narkotika

Det norske formannskapsprogrammet for 2002 la vekt på tre konkrete områder: gjøre opp kunnskapsstatus for nye misbruksmønstre blant unge og tiltak for å møte disse, erfaringsutveksling og samarbeid om helsetjenester til de tyngst problembelastede misbrukerne og arbeid for i større grad å trekke nærrområdene med i narkotikasamarbeidet.

Ministermøtet i Oslo i november 2002 vedtok en strategi for å styrke samarbeidet med nærrområdene.

Strategien følges opp av det svenske formannskapet, bl.a. med et nordisk-baltisk ministermøte i 2003.

Sosial og helse

Det norske formannskapet i 2002 la vekt på å utnytte potensialet for oppbygging av kompetansenettverk innenfor høyspesialisert medisin, samarbeid om analyse av det nordiske arbeidsmarkedet for helsepersonell og en samlet videreutvikling av de nordiske systemene for overvåking av resistens mot antibiotika. Forslaget fra Nordisk Råd om en felles nordisk satsning på demens ble fulgt opp. Også alkoholpolitikken og samarbeidet om problemstillinger knyttet til pleie- og omsorgssektoren ble prioritert.

Samarbeidet inkluderer også bekjempelse av smittsomme sykdommer, spesielt i østersjøregionen, en handlingsplan for barn og unge i nærrområdene, strålevernsamarbeid og bekjempelse av fattigdom og sosial utstøting.

Arbeidsmarked og arbeidsmiljø

"*Et inkluderende arbeidsliv*" var gjennomgående tema for arbeidsmarkeds- og arbeidsmiljøsektoren under Norges formannskap i regjeringssamarbeidet i 2002. Drøftingene bekreftet at vi står overfor samme langsiktige utfordringer i de nordiske land: mangel på arbeidskraft.

Det svenske formannskapet i 2003 har fokus på grensehindre, på å øke tilbudet av arbeidskraft blant innvandrere, eldre, funksjonshemmede og delvis arbeidsledige og på en sammenlignende analyse av innvandrernes integrasjon på de nordiske arbeidsmarkeder, foruten en vurdering av effekten av EUs utvidelse på arbeidskrafttilbudet i Norden.

Forbrukerpolitikk, ernæring og mattrygghet

Forbrukersektoren kjennetegnes av et bredt nordisk samarbeid mellom myndigheter, forbrukerinstitusjoner, interesseorganisasjoner og forskningsmiljøer. De siste årene har det vært en økende politisk prioritering av næringsmiddelsspørsmål i de nordiske landene, og samarbeidet på området er blitt vesentlig styrket. Mattrygghet har fått en sentral plass i den nordiske bærekraftstrategien og var et hovedsatsningsområde under Norges formannskap 2002. Matministrene vedtok i 2002 *Grønlands-deklarasjonen* som gir sterke politiske føringer for det fremtidige nordiske næringsmiddelssamarbeidet.

Likestilling

En nordisk-baltisk kampanje som tok sikte på å bevisstgjøre allmennheten om handel med kvinner og den vanskelige situasjonen ofrene er i, ble lansert med et seminar i Tallinn i mai 2002. Planlegging og gjennomføring av seminaret skjedde i samarbeid med myndigheter og frivillige organisasjoner i de nordiske og baltiske landene. Kampanjen i Norge satte fokus på etterspørselssiden for prostitusjon og seksuell utnyttelse som bidrar til å skape og opprettholde markedet for handel med kvinner og unge jenter. Høsten 2002 la

Justisdepartementet frem Regjeringens toårige handlingsplan mot handel med kvinner og barn med ikrafttreden fra 2003.

Justissektoren

Det nordiske samarbeidet innenfor justissektoren har som mål å skape mest mulig ensartet lovgivning i de nordiske land. Det utveksles løpende informasjon om planlagte lovgivningsprosjekter mellom landene. Det er et ledd i samarbeidet å sikre nordisk enhet ved gjennomføringen av EUs regelverk i nasjonal lovgivning. Det tilstrebes også å sikre nordisk samarbeid ved forberedelse av nytt EU-regelverk.

Samarbeidet mellom de nordiske land skjer også gjennom det internasjonale politisamarbeidet, eksempelvis Europol, Interpol og Schengen.

Informasjonsteknologi

Norge valgte i sin formannskapsperiode å fokusere på bredbånd og digitalt innhold. Bredbåndsutbyggingen i de nordiske landene er kommet langt, men det er individuelle forskjeller i tempoet i utbyggingen. Det ble avholdt IT-ministermøte i Oslo i oktober 2002. Temaet for møtet var "*Bredbånd og digitalt innhold i et nordisk perspektiv*". Sverige konsentrerer seg i sin formannskapsperiode i 2003 på IT-sikkerhet og tillit.

Flyktninger og migrasjon

De nordiske land gikk inn i det praktiske Schengensamarbeidet i mars 2001. Det er behov for et forum der man kan drøfte praktiske Schengen-relaterte spørsmål og samordne nordiske synspunkter. Også spørsmål knyttet til anvendelsen av Dublin-konvensjonen om hvilket land som har plikt til å behandle en søknad om asyl, drøftes i dette forum.

Målsettingen med det nordiske samarbeidet på asyl- og migrasjonsområdet er å legge et grunnlag for utviklingen av fellesnordiske holdninger og ordninger på området.

Det utenrikspolitiske samarbeid

Det uformelle nordiske utenrikspolitiske samarbeidet fungerer etter Regjeringens syn nært og godt. Norge har særlig stor nytte av samrådet med de øvrige nordiske land om spørsmål som gjelder utviklingen i EU/EØS og Schengen-samarbeidet, samarbeidet med våre nørømråder og i de regionale samarbeidsfora, og knyttet til samarbeidet om konfliktforebyggende og fredsbevarende oppgaver som de nordiske land er involvert i.

Det nordiske samrådet har medført at fellesnordiske holdninger og vurderinger i viktige spørsmål har fått innflytelse i EUs lovgivningsarbeid, bl.a. på områder som miljø, arbeidsmiljø, forbrukervern, matvaresikkerhet og likestilling.

I 2002 satte Norge fokus på det nordiske samarbeidet om konfliktforebyggende og fredsbevarende oppgaver. Det nordiske militære samarbeidet på Balkan har vist at Norden samlet effektivt kan bidra til krisehåndtering. Regjeringens mål er at de praktiske erfaringer vi

har fått på Balkan, skal reflekteres i tett kontakt mellom disse land innenfor rammene av EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeid. Regjeringen arbeider også for å trekke Sverige og Finland så tett som mulig inn mot NATOs arbeid med fredsoperasjoner og krisehåndtering. De nordiske land deltar i kampen mot internasjonal terrorisme og har bidratt til de militære operasjonene i Afghanistan.

De nordiske regjeringsmedlemmene med ansvar for utenrikshandel møtes jevnlig til uformelt samråd om aktuelle handelspolitiske saker. I forbindelse med den forestående utvidelse av EU og EØS har Sverige som formannskapsland i det nordiske regjeringssamarbeidet i 2003 tatt initiativ til et samarbeid med de baltiske landene og Polen om indre marked-spørsmål.

Forsvar

Det nordiske sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeidet er omfattende og prioriteres på politisk, administrativt og fagmilitært nivå. Det nordiske forsvarsmaterielsamarbeidet skal fremme utvikling av kostnadseffektivt samarbeid for innkjøp og vedlikehold, og det har siden etableringen i 1994 gitt betydelige besparelser.

Fra juli 2003 kan man generere en fellesnordisk styrke opp til brigadestørrelse i operasjoner ledet av FN, OSSE, EU eller NATO. Dette illustrerer hvorledes NATO og partnerland, EU- og ikke-EU-land kan operere sammen i fredsstøttende operasjoner. De nordiske land har lenge samarbeidet om fellesnordiske avdelinger i internasjonale operasjoner. Fra 1. mai 2003 overtok Finland, med norsk og svensk støtte, ledelsen av én av fire brigader i den NATO-ledete fredsstøttende operasjonen i Kosovo (KFOR).

Norge tok i 2002 initiativ til å inkludere de baltiske land tettere i det nordiske forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeid.

Utviklingssamarbeid

Det finner sted et nært samarbeid mellom de nordiske land i forhold til de multilaterale utviklingsorganer, både gjennom formelle og uformelle kontakter. Det holdes regelmessige nordiske møter for å samordne de nordiske lands holdninger.

De nordiske land har engasjert seg i utformingen og iverksettelsen av Verdensbankens og Det internasjonale valutafondets (IMF) gjeldsletteordning for de fattigste utviklingslandene, den såkalte HIPC-ordningen.

De nordiske land har gjennom flere år samarbeidet for å styrke og effektivisere FN på det økonomiske og sosiale området.

Samiske spørsmål

Det er etablert et fast samarbeid mellom regjeringsmedlemmene med ansvar for samiske saker og samsittingspresidentene i Norge, Sverige og Finland for regelmessig orientering, drøfting og behandling av samiske spørsmål av felles interesse. Samarbeidet har uformell, men nær tilknytning til Nordisk Ministerråd. Temaer for møtene har vært fremtidige samarbeidsfor-

mer, arbeidet med en nordisk samekonvensjon, samerettsutredningene i disse tre land, situasjonen for skoltesamene (østsamene), behovet for en nordisk fellesløsning for støtte av samiske tegn i datasystemer og enkelte spørsmål knyttet til samisk høyere utdanning, herunder samisk kunstutdanning.

En ekspertgruppe har startet arbeidet med et ukast til en nordisk samekonvensjon.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Haakon Blankenborg, lederen Thorbjørn Jagland, Jens Stoltenberg og Gunhild Øyangen, fra Høyre, Mette Korsrud, Inge Lønning, Oddvard Nilsen og Finn Martin Vallersnes, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund og Christopher Stensaker, fra Sosialistisk Venstreparti, Kristin Halvorsen og Bjørn Jacobsen, fra Kristelig Folkeparti, Jon Lilletun og Lars Rise, og fra Senterpartiet, Åslaug Haga, viser til de grensehindre som ble identifisert i Norrback-rapporten og til viktigheten av å fjerne hindringer. Slik kan hverdagslivet forenkles for de titusenvis av mennesker som hvert år flytter eller pendler mellom de nordiske land, eller investerer, sykebehandles, studerer i eller besøker et annet nordisk land. Komiteen gir derfor sin støtte til Regjeringens prioritering av en fortsatt og systematisk nedbygging av grensehindre mellom de nordiske land.

Komiteen forventer at det til Nordisk Råds sesjon 27-29. oktober d.å. fremlegges konkrete forslag til løsninger av noen av de problemene som ble omtalt i Norrback-rapporten. At man på denne måten setter den enkelte borgers muligheter og rettigheter i søkelyset, vil tydeliggjøre det folkelige fundamentet i det nordiske samarbeidet og bidra til å styrke samarbeidets relevans og troverdighet blant Nordens innbyggere. Det er viktig å finne frem til ordninger som gjør at de grensehindre som enkeltmennesker opplever i tilknytning til trygdeordninger og sosiale ytelser og ved flytting, pendling, studieopphold mv., kan fjernes. Komiteen mener det er positivt om man i enkelte grenseregioner på kommunalt nivå inngår avtaler som skal utprøve eller løse enkelte særskilte grenseproblemer.

Komiteen støtter Regjeringens ambisjon om å bidra både nasjonalt og fellesnordisk til pragmatiske løsninger på konkrete grensehinderproblemer og til mekanismer som kan forebygge nye hindringer. Det kan være objektive ulikheter mellom de nordiske land som gjør at det ikke alltid lar seg gjøre å finne fellesnordiske løsninger.

Komiteen vil i den forbindelse understreke at ulikt regelverk ikke må komme som en overraskelse for nordiske borgere ved flytting over landegrensene, og finner det positivt at man både nasjonalt og gjennom Ministerrådet har styrket informasjonen om eksisterende nordiske avtaler og ordninger. Men det er etter komiteens mening god grunn for Regjeringen til å

foreslå regelendringer når det viser seg i praksis at eksisterende regler slår ut på en måte som blir et praktisk hinder for alminnelig nordisk samkvem.

Regjeringen peker i stortingsmeldingen på hvordan et for stort antall forslag og rapporter kan gjøre Nordisk Råds prioriteringer uklare. Komiteen oppfordrer i denne forbindelse den norske delegasjonen til å arbeide for en klarere prioritering av saksområder og en mer målrettet dialog mellom Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

Komiteen har merket seg Nordisk Ministerråds dialog med EU og konkrete innspill i forbindelse med ny handlingsplan for EUs nordlige dimensjon. Komiteen merker seg den positive utvikling i Nordisk Ministerråds næringsprogram og er tilfreds med den økende betydning Nordvest-Russland får i programmet.

Komiteen gir sin tilslutning til Nordisk Ministerråds ambisjon om nærmere samarbeid med de øvrige regionale organisasjoner: Barentsrådet, Østersjørådet og Arktisk Råd. Komiteen vil spesielt peke på oljevernberedskap i Barentshavet som eksempel på forhold som krever slikt regionalt samarbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Regjeringen mener den prioriterer en fortsatt og systematisk nedbygging av grensehindre mellom de nordiske land, selv om det norske skatte- og avgiftssystemet bærer preg av det motsatte.

Disse medlemmer mener derimot det gjøres for lite fra norsk side for å samordne blant annet priser i forhold til de andre nordiske land, noe som medfører økt handelslekkasje til våre naboland, og disse medlemmer er av den oppfatning at det fører til mindre inntekter til blant annet turistnæringen i Norge.

Disse medlemmer mener at det er viktig å styrke kontakten mellom handelskamre, næringslivsorganisasjoner og andre ikke-statlige økonomiske aktører i regionen, og å legge til rette for at det blir lønnsomt å investere i Norge.

Disse medlemmer er tilfreds med at Norge har påtatt seg vertskapet for OSSEs parlamentariske forsamling, som blir avholdt i Tromsø i mai 2005, og der det blant andre saker vil bli belyst den nordiske dimensjon.

Disse medlemmer mener det er viktig at det settes fokus på nordisk samarbeid innenfor konfliktforebyggende og fredsbevarende oppgaver, og at OSSEs medlemsland blir kjent med de problemer og muligheter som ligger i nordområdene.

Disse medlemmer mener at den nordiske velferdsmodell er under press, og at det er nødvendig med en modernisering og samordning av de sosiale skatte- og trygdesystemene i Norden og Europa.

Disse medlemmer mener også at det er behov for en betydelig innsats for å rasjonalisere bort en del av de over hundre forskjellige råd, nemnder, komiteer, institutter, grupper og andre for å kunne effektivere innsatsen i Norden.

Disse medlemmer ser det slik at samarbeidet i Norden om europeiske spørsmål ikke har en formell status, men består av uformelle samråd og informa-

sjonsutveksling etter behov. Det er derfor viktig å rasjonalisere det store utvalget av såkalte råd til å bli færre og med større tyngde.

Disse medlemmer mener at Nordisk Råd i sin nåværende form bør legges ned eller omorganiseres. Samarbeidet mellom de nordiske regjeringer bør først og fremst skje innen EØS-samarbeidet, Europarådet og eventuelt EU. Forsvarspolitiske spørsmål og samarbeid skal i hovedsak løses gjennom NATO.

Disse medlemmer ønsker ikke å legge ned nordisk samarbeid, men ser på - og tror på - det nordiske samarbeidet, helt uavhengig av Nordisk Råds funksjon og eksistens, der de økonomiske kostnadene gir liten eller ingen målbar effekt.

Disse medlemmer mener at det gjennomgående for de ulike sektorenes arbeid i Nordisk Råd er at dette er et organ som i stor grad arbeider med klar forankring til den politikk som føres i EU.

Disse medlemmer viser til at da Norge ikke er medlem av EU, kommer vi i en situasjon som ligger på siden av det interesseområdet flertallet av medlemslandene representerer, og har de begrensninger at vedtak som fattes, innebærer en binding av at politiske beslutninger må være i samsvar med EUs bestemmelser.

Disse medlemmer ser det som viktig at de prioriterte innsatsområdene i nord integreres innenfor en felles strategi for bærekraftig utvikling, og at samene tas med på råd, men at dette ikke må hindre utnyttelse av statlig grunn.

Disse medlemmer ser det som viktig at det blir like vilkår for den enkelte borger i de nordiske land, slik at utdannelse fra et land også godtas i de andre, og at skattesystemet er slik at man skatter kun til ett land. Ambulanser må kunne bevege seg fritt over grensene.

Disse medlemmer er av den oppfatning at borgere i de nordiske landene forventer at det skal være enkelt å ta seg arbeid, få sykebehandling, gå på skole og å bosette seg i nabolandene. Det vil derfor være viktig at hindre for dette fjernes.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, deler Regjeringens oppfatning at det er i norsk interesse å utdype og videreutvikle samarbeidet i Arktisk Råd for at det skal bli et substansielt og politisk relevant organ for sirkumpolart samarbeid. Gjennom Arktisk Råd kan Norges interesser i nord, som primært ivaretas gjennom nasjonal politikk og i bilaterale kontakter, bli supplert med multilaterale drøftelser.

Flertallet har merket seg at det er interesse både i Arktisk Råd og Europakommisjonen for å utvikle et samarbeid. Flertallet deler Regjeringens oppfatning at det er viktig at det arktiske samarbeidet får en sentral plass i arbeidet med EUs nordlige dimensjon. Flertallet har merket seg at større prosjekter etter hvert vil kunne gjennomføres med støtte fra Den nordlige dimensjons miljøpartnerskapsfond som er opprettet med støtte fra de nordiske land og Europakommisjonen. Flertallet har merket seg at urbefolkningens status som permanente deltakere i Arktisk Råd

bidrar til en mer helhetlig forståelse av miljøproblematikken i nord.

Flertallet har merket seg at Norge nå har overtatt formannskapet i Barentsrådet for de neste to år. Barentssamarbeidet bidrar til å skape et stabiliserende samarbeidsmønster i forholdet mellom de nordiske land og Russland, og flertallet konstaterer at barentssamarbeidet utgjør et viktig ledd i EUs nordlige dimensjon.

Flertallet vil, som Regjeringen, legge vekt på at samarbeidet i østersjøregionen er viktig blant annet for å fremme samarbeidet mellom Russland og landets vestlige naboer. Flertallet vil understreke at problemstillinger knyttet til Østersjøen som særskilt følsomt havområde (PSSA), så som losplikt, skipstrafikk i farvann med isdannelse og forbud mot tankskip med enkeltskrog, berører viktige norske interesser. Flertallet, har merket seg det omfattende arbeidet som – under norsk ledelse - har vært utført for bekjempelse av smittsomme sykdommer i østersjøregionen. Flertallet har merket seg at samarbeidet på dette området ventelig vil videreføres som et partnerskap om helse-samarbeid innenfor rammen av EUs nordlige dimensjon.

Flertallet har merket seg det norske initiativ til styrket samarbeid med nærområdene i vest og mener arbeidet bør videreføres i tråd med Ministerrådets nylig fremlagte rapport.

Flertallet har merket seg at det nordiske samarbeidet er et viktig instrument i Regjeringens europapolitikk. De nordiske EU-land har en rekke felles interesser og synspunkter i forhold til debatten om Europas fremtid. Norge bidrar til dette samarbeidet innenfor en nordisk ramme.

Flertallet finner det positivt at Regjeringen legger vekt på å videreføre *tidligvarslingssystemet* for konkrete EU/EØS-spørsmål. Systemet sikrer at saker til behandling i EU og EØS av fellesnordisk betydning, drøftes i en nordisk ramme på et tidlig tidspunkt. Flertallet gir på denne bakgrunn sin støtte til Regjeringens arbeid med å styrke de kontakter og den informasjonsutveksling i det nordiske samarbeidet som er relevant for Norges forhold til EU.

Flertallet deler Regjeringens oppfatning at det er av betydning at de nordiske land støtter tiltredelseslandene, særlig de baltiske land, også etter deres inntreden i EU. Flertallet merker seg at EU-utvidelsen vil reddyke EUs nordlige dimensjon som et instrument for samarbeid mellom EU og Russland der Norge og Island blir de eneste ytterligere partnerland.

Flertallet har merket seg at de nordiske statsministrene er enige om at modellen for uformelle samråd mellom de nordiske EU-landenes statsministere før EU-toppmøter også bør tas i bruk av nordiske fagministere. Spesielt gjelder dette miljø, likestilling og forbrukerspørsmål hvor det er en sterk nordisk profil.

Flertallet finner det positivt at statsministrene har tatt initiativ for å utrede mulighetene for at de baltiske land skal bli medlemmer i Den nordiske investeringsbanken. Flertallet antar at Nordisk Råd blir holdt orientert og får saken til behandling på sedvanlig måte.

Flertallet ser positivt på den vekt som tillegges samarbeidet med den frivillige sektor.

Flertallet har merket seg tildelingen av en nordisk filmpris som et engangstiltak under Nordisk Råds jubileumssesjon i 2002. Flertallet finner at etableringen av en permanent filmpris, på linje med de øvrige priser gitt av Nordisk Råd, vil kunne bidra til både utviklingen av nordisk film og til profileringen av det nordiske samarbeidet blant nordiske borgere.

På utdannings- og forskningsområdet har flertallet merket seg omleggingen av sektorens mobilitets- og støtteprogrammer. Flertallet vil i tråd med Regjeringens omtale i meldingen påpeke at det nordiske samarbeidet utgjør en viktig plattform for politisk behandling av aktuelle spørsmål av felles interesse, erfaringsutveksling og utvikling av innovative nordiske initiativer på utdannings- og forskningsområdet. Flertallet vil fremheve betydningen av å videreføre arbeidet med å styrke Norden som en felles utdanningsregion med gjensidig godkjenning av utdanninger og fagbrev.

Komiteen vil berømme Regjeringens arbeid med å stanse utslipp av det radioaktive stoffet Technetium 99 fra atomgjenvinningsanlegget i Sellafield i England og kan konstatere at det inntil mars neste år er en stopp i utslippene. Komiteen viser til at etter mars 2004 vil utslippene kunne gjenopptas. Derfor er det nødvendig med et fortsatt nasjonalt og nordisk engasjement i saken.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener det nordiske miljøfinansieringsselskapet NEFKO er et viktig instrument i arbeidet med å forbedre miljøsituasjonen i de sentral- og østeuropeiske landene. Investeringene i Nordvest-Russland er særlig viktige i forhold til en positiv utvikling innen energimarkedet, vannkvalitet og andre viktige områder.

På energiområdet har flertallet ellers merket seg at en rammeavtale om å etablere østersjøregionen som et forsøksområde for oppfølging av Kyoto-protokollen skal være på plass i løpet av 2003.

Flertallet viser til den forestående revisjon av EUs strukturfondpolitikk og EUs utvidelse og vil understreke den betydelige oppgave det er å skape forståelse i EU for Nordens særlige regionalpolitiske utfordringer.

Flertallet har merket seg at mattrygghet fortsatt vil være et viktig område for nordisk samarbeid og viser til vedtakelsen av Grønlandsdeklarasjonen som gir sterke politiske føringer for det fremtidige nordiske næringsmiddelsamarbeidet.

Flertallet er tilfreds med at kampen mot handel med kvinner og barn er satt høyt på den politiske dagsordenen. Dette er et alvorlig problem med mange aspekter. Økonomisk og sosial nød og forbindelse til organisert kriminalitet er sider av denne aktiviteten. Arbeidet følges opp på flere nivåer.

Flertallet merker seg at det uformelle nordiske utenrikspolitiske samarbeid fungerer godt og at Norge

har særlig nytte av dette samrådet hva gjelder utviklingen innen EU/EØS og Schengen-samarbeidet.

Flertallet har merket seg at Regjeringen i 2002 satte fokus på det nordiske samarbeidet om konfliktforebyggende og fredsbevarende oppgaver. Det nordiske militære samarbeidet på Balkan har vist at Norden samlet effektivt kan bidra til krisehåndtering. Flertallet deler Regjeringens målsetting at de praktiske erfaringer som er oppnådd på Balkan, skal reflekteres i tett kontakt mellom disse land innenfor rammene av EUs felles utenriks- og sikkerhetspolitiske samarbeid.

Flertallet vil understreke den store betydning av forhold knyttet til atomsikkerhet, atomavfall og oljevernberedskap. Arbeidet med å rydde opp atomavfall på Kolahalvøya og i Nordvest-Russland er viktig for Norge. Det er en krevende oppgave, og flertallet har merket seg med tilfredshet det arbeidet som er gjort i giverlandsgruppen under norsk ledelse. Flertallet er glad for at MNEPR-avtalen ble underskrevet i vår og mener at dette samarbeidet er av vesentlig betydning for å sikre en koordinert opprydding på Kola.

Flertallet vil i tillegg vise til de utfordringer som følger av økt transport av olje, kjernebrensel o.a. i Barentshavet og langs norskekysten.

Komiteen har merket seg at fra juli 2003 kan man stille en fellesnordisk styrke opp til brigades størrelse i operasjoner ledet av FN, OSSE, EU eller NATO. Dette

illustrerer hvorledes NATO og partnerland, EU- og ikke-EU-land kan operere sammen i fredsstøttende operasjoner.

Komiteen er tilfreds med at arbeidet med en nordisk samekonvensjon er i gang. Komiteen vil også peke på viktigheten av at Samisk parlamentarisk råd nå gir en felles og kraftigere stemme til de tre sametingene i Norge, Sverige og Finland som aktør i utformingen av den nordlige dimensjon i EU og i det permanente urfolksforumet i FN.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet understreker betydningen av å opprettholde United World College som et felles nordisk prosjekt. UWC er et viktig tiltak i seg selv og samtidig et synlig symbol internasjonalt på det nordiske samarbeidet så vel som på samarbeidets internasjonale orientering.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

St. meld. nr. 50 om nordisk samarbeid vedlegges protokollen

Oslo, i utenrikskomiteen, den 14. oktober 2003

Thorbjørn Jagland
leder

Åslaug Haga
ordfører

